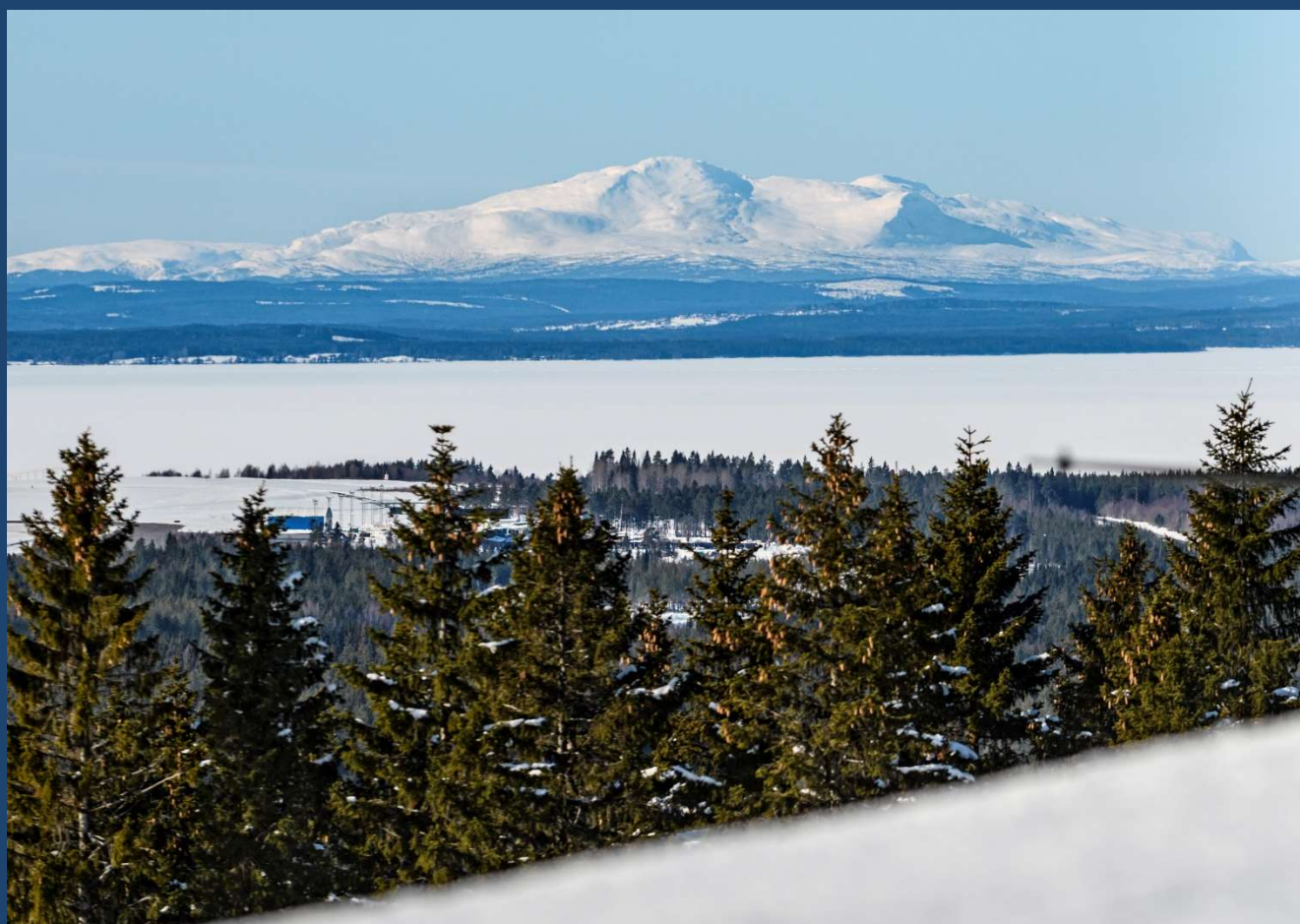

Handlingsprogram 2020-2022
Diarienummer 740.2019-003106
Beslutad 2020-03-13

Innehåll

1	INLEDNING.....	1	4	RÄDDNINGSTJÄNST.....	12
1.1	SYFTE	2	4.1	INRIKTNINGSMÅL	14
1.2	AVGRÄNSNING	2	4.2	FÖRMÅGA ATT GENOMFÖRA RÄDDNINGSSATSER	14
1.3	UPPFÖLJNING OCH MÅLUPPFYLLNAD.....	2	4.2.1	<i>Insatskapacitet</i>	15
1.4	UPPFÖLJNING AV HANDLINGSPROGRAMMET OCH RISKANALYSEN	2	4.2.2	<i>Insatsplanering</i>	15
1.5	MÅL OCH STYRKEDJA	3	4.3	ÖVNING OCH UTBILDNING	16
1.6	FÖRKORTNINGAR	4	4.4	LARMSTATISTIK.....	17
2	KOMMUNAL RISK- OCH SÅRBARHETSANALYS		4.5	INSATSFÖRMÅGA	18
2.1	GEOGRAFI OCH BEFOLKNING	6	4.5.1	<i>Bemannning vid normal beredskapsnivå</i>	19
2.2	NÄRINGS LIV OCH INFRASTRUKTUR.....	6	4.5.2	<i>Insatstid</i>	19
2.3	KLIMAT.....	6	4.5.3	<i>Bemannning och anspänningstider för utryckningsstyrkor</i>	20
2.4	SÄKERHETSPOLITISKT LÄGE OCH ANTAGONISTISKA HOT 6		4.5.4	<i>Kvittenstid och inställelsetid för inre och yttre ledning</i>	20
2.5	ÖVERGRIPANDE JÄMFÖRELSE	6	4.6	STATIONERNAS FÖRMÅGA VID NORMALBEREDSKAP	21
2.6	BRAND I BYGGNAD	7	4.6.1	<i>Förmåga trafikolycka</i>	21
2.7	TRAFIKOLYCKA.....	7	4.6.2	<i>Förmåga brand</i>	22
2.8	POTENTIELLA STÖRRE OLYCKOR.....	7	4.6.3	<i>Förmåga vattenlivräddning</i>	23
3	FÖREBYGGANDEVERKSAMHET.....	8	4.6.4	<i>Förmåga farliga ämnen</i>	24
3.1	INRIKTNINGSMÅL	8	4.7	KOMPETENS FÖR RÄDDNINGSPERSONAL	25
3.2	SKRIFTLIG REDOGÖRELSE FÖR BRANDSKYDDET.....	8	4.8	ALARMERING OCH KOMMUNIKATION	26
3.3	TILLSTÅNDSGIVNING	9	4.9	OLYCKSUNDERSÖKNING.....	27
3.4	TILLSYN.....	9	4.10	SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER.....	27
3.5	UNDERLÄTTA FÖR DEN ENSKILDE	10	4.11	RESURSUPPBYGGNAD, LEDNINGSFÖRMÅGA OCH UTHÅLLIGHET	27
3.6	SAMORDNING AV FÖREBYGGANDE VERKSAMHET .	10	4.12	STABS NIVÅER	28
3.7	SOTNING OCH BRANDSKYDDSKONTROLL	11	4.13	YTTRE LEDNING	29
3.8	EXTERNUTBILDNING	11	4.14	VATTEN FÖR BRANDSLÄCKNING	30
			4.15	RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP	30

Bilagor:

Bilaga A – Insatskarta

Bilaga B – Fjällräddningstjänst

Bilaga C – Akuta telestörningar

Bilaga D – Samverkansavtal

Bilaga E – Riktlinjer för vatten till brandsläckning

1 Inledning

Enligt gällande förbundsordning åligger det Jämtlands räddningstjänstförbund att upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med ägarna. Handlingsprogrammet ska uppdateras och beslutas av direktionen vid varje större förändring eller minst en gång per mandatperiod.

Detta dokument uppfyller de krav som ställs enligt 3 kap. lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Här presenteras handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst samlat i ett dokument. Här beskrivs långsiktiga mål och en övergripande ambitionsnivå för verksamheten. Kortsiktiga mål och en mer detaljerad beskrivning av verksamheten återfinns i förbundets årliga verksamhetsplan och aktivitetsplaner.

Jämtlands räddningstjänstförbund bildades 2004-03-01 under namnet Norra Jämtlands Räddningstjänstförbund och ägdes fram till 2009-12-31 av Östersunds, Krokoms och Strömsunds kommuner. 2010-01-01 anslöt Berg och Bräcke kommuner och namnet ändrades till Jämtlands räddningstjänstförbund. 2012-01-01 anslöt Ragunda kommun till Jämtlands räddningstjänstförbund och 2015-01-01 blev även Härjedalens kommunmedlem i förbundet.

Inom en kommun inträffar många oönskade händelser i form av olyckor. Kommunen har till uppgift att identifiera dessa möjliga händelser och analysera vilket behov av förmåga som föreligger för att både förebygga och hantera dessa händelser när de väl inträffar.

Som underlag till detta handlingsprogram har en riskanalys tagits fram där riskbilden för förbundet analyserats med avseende på risker som kan leda till räddningsinsatser enligt 1 kap. 2 § LSO.

1.1 Syfte

Syftet med handlingsprogrammet är att på ett översiktligt sätt beskriva räddningstjänstförbundets arbete med att hantera olyckor som kan leda till räddningsinsatser.

Handlingsprogrammet ska presentera målsättningar med arbetet att hantera olyckor som kan leda till räddningsinsatser - både det förebyggande och det operativa arbetet. Genom detta ska programmet också kunna fungera som ett underlag för redovisning, uppföljning, utvärdering och utveckling av arbetet samt stimulera den politiska debatten och ställningstagandet vad gäller skydd mot olyckor.

Utöver att fungera som ett internt styrdokument är förhoppningen att dokumentet ska beskriva för kommuninvånare och andra intressenter vilket skydd mot olyckor invånare i förbundets medlemskommuner kan förvänta sig och vilka förväntningar som finns på den enskilde.

1.2 Avgränsning

Handlingsprogrammet är avgränsat till att behandla räddningstjänstförbundets förebyggande verksamhet och operativa verksamhet enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Räddningstjänstförbund har till uppgift att svara för medlemskommunernas räddningstjänstverksamhet samt därtill anknutna verksamheter. Det åligger förbundet särskilt att:

- Aktivt verka för och samordna förebyggande verksamhet inom förbundets ansvarsområde samt samarbeta med medlemskommunerna och då ingå i kommunernas säkerhetssamordnargrupper.
- Ansvara för åtgärder som underlättar för enskilda att ta sitt ansvar.
- Ansvara för sotning och brandskyddskontroll.
- Ansvara för tillsyn av enskilda att de uppfyller sina skyldigheter enligt LSO.
- Ansvara för kommunal räddningstjänst.
- Ansvara för undersökning av olycksorsak, förlopp och insats.

Handlingsprogrammet för perioden är fastställt av direktionen för Jämtlands räddningstjänstförbund 2020-03-13 efter samråd med:

- Polisen.
- Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre, Östersund, Sollefteå, Dorotea, Ånge, Sundsvall, Älvdalen, Orsa, Ljusdal och Mora kommuner samt Medelpads räddningstjänstförbund.
- Lierne, Røyrvik och Røros kommun i Norge.
- Region Jämtland Härjedalen.
- Länsstyrelsen Jämtlands län.
- Försvarsmakten.
- Fackförbunden: BRF, Kommunal, Vision, Ledarna och Sveriges Ingenjörer.

1.3 Uppföljning och måluppfyllnad

Förbundets direktion ansvarar för att målen i handlingsprogrammet följs upp och utvärderas årligen. Förbundschefen ska rapportera till direktionen hur arbetet fortskrider vid halvårs- och årsbokslut.

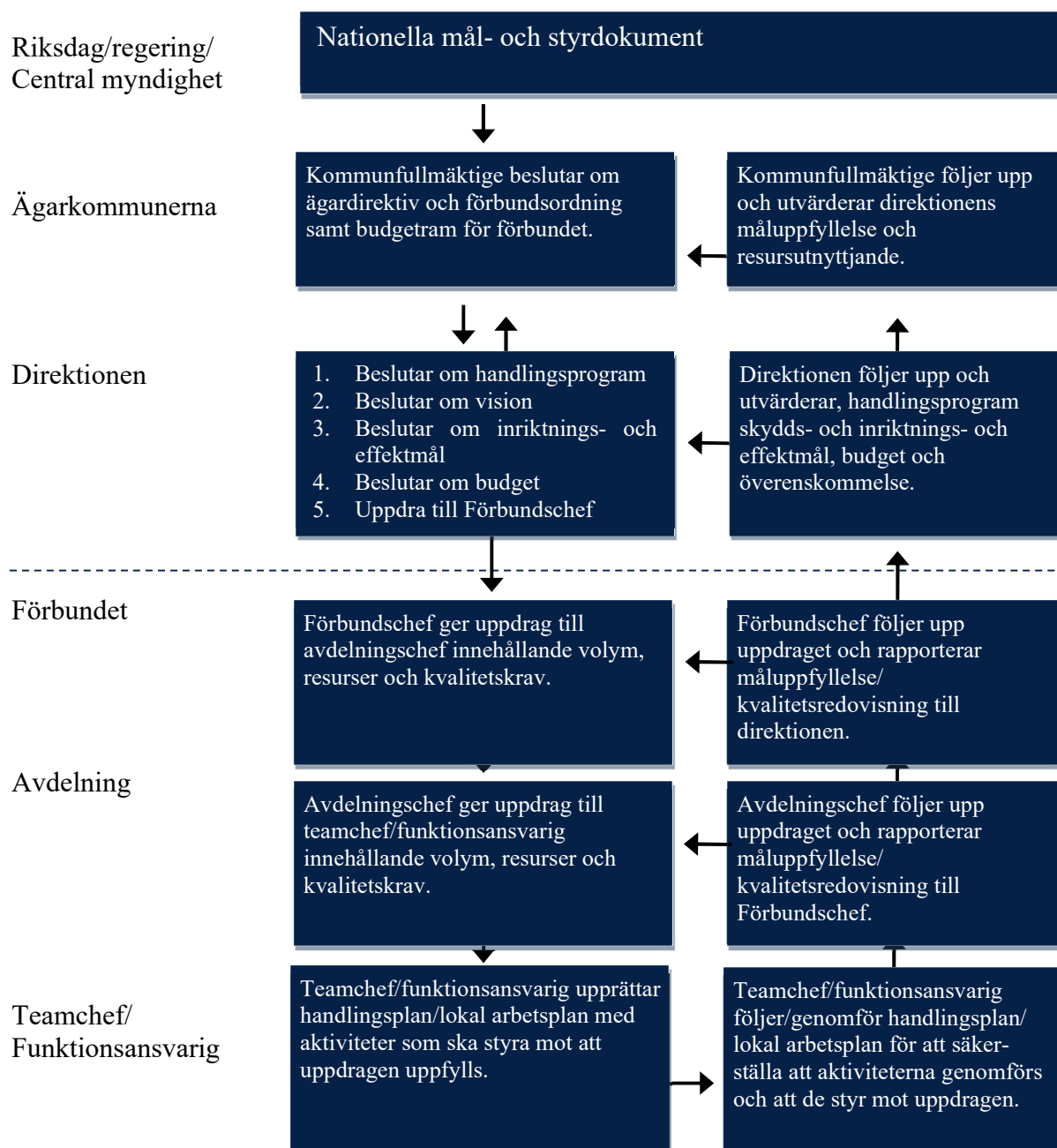
1.4 Uppföljning av handlingsprogrammet och riskanalysen

Finns behov kan handlingsprogrammet ändras om det behövs på grund av ändrade förhållanden eller politisk styrning av verksamheten. Revidering av förbundets riskanalys enligt LSO sker en gång per mandatperiod.

I handlingsprogrammet för perioden 2020 - 2022 har målstrukturen samma målbegrepp som används i förbundets verksamhetsplan. Syftet är dels att harmoniera målbegreppen med de begrepp som normalt används i kommunal målstyrning, dels för att stärka kopplingen mellan målen i handlingsprogrammet och den årligt beslutade verksamhetsplanen för räddningstjänstförbundets verksamhet.

1.5 Mål och styrkedja

Räddningstjänstförbundet har en styrmodell som fungerar som ett stöd i arbetet att nå de mål som kommunfullmäktige och direktionen beslutat. Modellen kallas "Mål- och styrkedjan" och utgår från nedanstående bild.

1.6 Förkortningar

I texten förekommer följande förkortningar	
AL	Arbetsledare
Bm	Brandman
FBE	Förordning (201:1075) om brandfarliga och explosiva varor
FIB	Första insatsbefäl
FIP	Första insatsperson
FSO	Förordning (2003:778) om skydd mot olyckor
GRIB	Grundutbildning för räddningspersonal i beredskap
IVPA	I Väntan På Ambulans
LBE	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
OA	Områdesansvarig
RAKEL	Digitalt radiokommunikationssystem
RCB	Räddningschef i beredskap
RIB	Räddningspersonal i beredskap
RL	Räddningsledare, befäl som leder räddningsinsats på delegation från räddningschef
RUB	Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer
SA	Stationsansvarig
SL	Styrkeledare
SMO	Skydd mot olyckor. Tvåårig utbildning för brandmän
SRV	Statens räddningsverk (del av MSB sedan 2009)
YB	Yttre befäl

2 Kommunal risk- och sårbarhetsanalys

Grunden för arbetet med skydd mot olyckor är medlemskommunernas riskbild. Syftet med analysen är att undersöka faktiska och potentiella olyckor som föranleder räddningsinsatser eller kan föranleda räddningsinsatser inom räddningstjänstförbundets geografiska ansvarsområde. Analysen ska i möjligaste mån ge svar på vilka olyckor som inträffar eller kan inträffa och var olyckorna inträffar. Men analysen ska också beskriva de särskilda förutsättningar som råder inom räddningstjänstförbundets geografiska ansvarsområde och hur förutsättningarna påverkar räddningstjänstens verksamhet. Målsättningen är att analysen ska kunna användas för att bland annat ge vägledning till följande frågeställningar:

- Var ska räddningstjänstens resurser finnas för att användas på ett optimalt sätt och för att ge ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor?
- Vilka förmågor sett till den lokala riskbilden behöver räddningstjänsten ha?
- Hur ska räddningstjänsten planera och prioritera sitt arbete med förebyggande av olyckor?

Resultaten av riskanalysen kommer att genomsyra all verksamhet inom förbundet de kommande tre åren. I Handlingsprogrammet presenteras endast övergripande vilka resurser och förmågor som räddningstjänsten ska ha samt planering av det förebyggande arbetet. Detta kommer sedan att brytas ner i årliga verksamhetsmål och aktiviteter. Förbundet har årliga planer för övning, utbyte av utrustning, tillsyner, rådgivning och information etcetera. Fördjupad analys kommer att ske inom vissa områden tillsammans med förbundets kontinuerliga arbete med olycksundersökning.

2.1 Geografi och befolkning

- Den stora och glest befolkade arealen i kombination med befolkningsminskning på flera platser innebär att Jämtlands räddningstjänstförbund aktivt bör utvärdera sin beredskap på olika orter.
- En åldrande befolkning i glesbygden leder till ett försämrat rekryteringsunderlag för räddningstjänsten vilket inverkar på punkten ovan.
- Mycket liten andel bebyggd mark och stora avstånd ökar sannolikheten för olyckor som inträffar i oländig och avlägsen terräng.

2.2 Näringsliv och infrastruktur

- Turismen leder till ett större antal olyckor per capita i vissa områden. I större turistdestinationer bör noggrann analys göras för att pröva om räddningstjänstens beredskap ska variera under året.
- Transporter till, från och genom länet sker med såväl tåg som flyg och räddningstjänsten behöver ha förmåga att kunna hantera olyckor kopplat till detta.
- Ett stort antal transporter, beroende på både turism och arbetspendling innebär ökad sannolikhet för transportrelaterade olyckor.

2.3 Klimat

- Storskaliga skogsbränder likt sommaren 2018 blir sannolikt mer frekventa i framtiden. Det bör vara ett fokusområde för räddningstjänstens arbete.
- Klimatförändringar överlag riskerar att medföra stora påfrestningar för samhälle och räddningstjänst. Storskaliga räddningsinsatser med höga samverkanskrav bedöms bli vanligare.

2.4 Säkerhetspolitiskt läge och antagonistiska hot

- Framtida behov av planering för räddningstjänst under höjd beredskap skall vara en prioriterad uppgift när tydligare direktiv finns att tillgå eftersom Jämtland är av särskild strategisk betydelse för totalförsvaret.
- Inom räddningstjänstförbundet har vi genomfört säkerhetsskyddsanalys med vissa tillhörande åtgärder. Risken för terrorattentat inom Jämtlands räddningstjänstförbund bör inte negligeras även om sannolikheten är lägre än på andra platser i landet. Detta är en av flera olyckstyper som kan leda till en omfattande räddningsinsats med stort samverkansbehov vilket räddningstjänsten bör vara förberedd för.

2.5 Övergripande jämförelse

- Kommunerna Berg, Bräcke, Härjedalen, Ragunda och Strömsund har en olycksstatistik per capita som är betydlig högre än riksgenomsnittet och bör i viss mån stå i fokus för förebyggande arbete. Vidare analys behöver dock göras av vilka typer av olyckor som förebyggandearbetet ska fokuseras på.
- Vid dimensionering av räddningstjänstens operativa förmåga och beredskap bör hänsyn tas till att olycksrisken per capita är större här än i många andra delar av landet.
- Räddningstjänsten Jämtland genomför betydligt större andel insatser under kategorin sjukvårdslarm jämfört med rikssnittet.

2.6 Brand i byggnad

- Kommunerna Berg, Bräcke, Härjedalen, Ragunda och Strömsund har en stor överrepresentation avseende bränder i byggnader även med hänsyn tagen till modellberäknade värden från SKL.
- Gällande bränder i bostäder har Bergs kommun och Ragunda kommun högre värden än förväntat enligt SKL. Dessa kommuner tillsammans med Härjedalen och Strömsund ligger även högt per capita enligt motsvarande statistik från MSB.
- Soteld är överrepresenterat som brandorsak i bostad jämför med riksnittet.
- Statistik visar att det är större sannolikhet per capita jämför med övriga landet att räddningstjänsten Jämtland får genomföra räddningsinsatser i villor, fritidshus, hotell samt trävaruindustri.

2.7 Trafikolycka

- Förbundet har generellt ett stort antal trafikolyckor per capita. Förebyggande av trafikolyckor är primärt inte räddningstjänstens ansvarsområde. Fördjupad analys av var trafikolyckorna inträffar görs per släckområde vilket bör användas för att dimensionera räddningstjänstens insatsförmåga

2.8 Potentiella större olyckor

- Det finns ett fåtal objekt inom Jämtlands räddningstjänstförbund med särskilda skyddsvärden eller särskilda risker som bör stå i särskilt fokus för förebyggande och insatsförberedande arbete. Dessa objekt är: Östersunds sjukhus, Åre/Östersund flygplats, Svegs flygplats samt den tillverkningsindustri som utgör Seveso- och 2:4-anläggning i Bräcke kommun.
- Dammolyckor är ytterligare en källa till ökad risk för storskaliga räddningsinsatser utöver sedan tidigare klimatrelaterade olyckor och terrorattentat. En övnings- och förberedelseverksamhet bör bedrivas med avseende stabsarbete, uthållighet i organisationen och samverkan med andra myndigheter.

Personal från Förebyggande avdelningen utför tillsyn

3 Förebyggande verksamhet

Den skadeförebyggande verksamheten ska i takt med samhällets utveckling förebygga risker. Detta ska ske på ett flertal olika sätt bland annat tillståndsgivning, tillsyn, information, rådgivning samt utbildning och samverkan med andra. Inom JRF är det den förebyggande avdelningen som samordnar förbundets förebyggande verksamhet. Särskilt utsedda tillsynsföräntare enligt fastställd delegationsordning får genomföra tillsyn och utfärda tillstånd, för närvarande 17 stycken. Information, rådgivning och utbildning genomförs av personal som ska ha kompetens utifrån ärendets art. JRF bedriver ett brett förebyggande arbete där både personal som tillhör utryckningsstyrkorna och vår dagtidspersonal kommer ha viktiga roller och arbeta tillsammans.

3.1 Inriktningsmål

Räddningstjänsten ska stödja den enskilde så att denna kan ta sitt ansvar för att förebygga bränder och hantera olyckor. Detta ska ske genom tillståndsgivning, tillsyn, information, rådgivning samt utbildning och samverkan med andra.

Effektmål

Till inriktningsmålet finns följande effektmål:

- Antalet insatser till bränder och brandtillbud i bostäder ska minska.

3.2 Skriftlig redogörelse för brandskyddet

Enligt 2 kap. 3 § LSO ska det för vissa byggnader och anläggningar upprättas en skriftlig redogörelse för brandskyddet som lämnas in till den kommunala räddningstjänsten. Syftet med den skriftliga redogörelsen är att dels förtydliga den enskildes ansvar för brandskyddet och dels att redogörelserna utgör ett underlag för kommunens planering av tillsynsverksamheten. För närvarande finns det ca 1700 byggnader och anläggningar som omfattas av detta krav.

De objekt som omfattas av skriftlig redogörelse definieras i Statens Räddningsverks föreskrift (SRVFS 2003:10) om skriftlig redogörelse för brandskyddet.

Jämtlands Räddningstjänstförbund kräver in den skriftliga redogörelsen när något av följande kriterier uppfylls:

- Fastigheten byter ägare.
- Verksamheten byter ägare.
- Verksamheten byter inriktning så den uppfyller ett annat kriterium för skriftlig redogörelse.
- Verksamheten utökas och uppfyller fler kriterium för skriftlig redogörelse än vad som tidigare rapporteras.

3.3 Tillståndsgivning

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) trädde i kraft den 1 september 2010 och ersatte då tidigare lag från 1988. Den nya lagen innebar vissa förändringar för såväl myndigheter som verksamhetsutövare. En av de stora förändringarna var att kommunerna övertog polisens uppgifter när det gäller tillståndsgivning och tillsyn av explosiva varor och att kommunerna i den nya lagen själva bestämmer över var inom kommunen tillstånds- och tillsynsfrågor för både brandfarliga och explosiva varor ska hanteras.

Förbundets medlemskommuner överlät de angelägenheter som ankommer på kommunen enligt denna lag i sin helhet till Jämtlands räddningstjänstförbund som tog över ansvaret den 1 oktober 2010.

Enligt 16 § LBE ska den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor ha tillstånd till det. Enligt 17 § samma lagstiftning är kommunen tillståndsmyndighet då det gäller hantering av brandfarlig vara i alla fall utom när hanteringen sker inom någon av de fyra försvarsmyndigheterna. Beträffande hantering av explosiva varor handlägger kommunen tillstånd till förvärv, förvaring, handel och överföring inom Sverige (18 § LBE) samt godkänner föreståndare till denna hantering (9 § LBE). Årligen hanteras ca 100 tillståndsansökningar, två tredjedelar berör brandfarliga varor och ca en tredjedel berör explosiva varor.

3.4 Tillsyn

Jämtlands räddningstjänstförbund utför tillsyner med stöd av 5 kap. 1 § LSO och 21 § LBE. Verksamheten delas in i Tillsyn LBE och Tillsyn LSO. För varje år fastställs vilka tillsyner som ska genomföras genom en Tillsynsplan. Tillsyn LBE prioriteras till de verksamheter som har tillstånd till hantering av brandfarlig eller explosiv vara. Samtliga verksamheter med tillstånd (som kan tillsynas) ska ha minst ett tillsynsbesök under tillståndets giltighetstid. Tillsyn ska även göras vid kännedom eller misstanke om brister i hanteringen av den brandfarliga eller explosiva varan. Detta gäller oavsett om det finns tillstånd eller inte. Tillsyn LSO planeras med den skriftliga redogörelsen som grund och alla verksamheter som omfattas av kravet att lämna in en skriftlig redogörelse bör besökas minst vart fjärde år. Detta omfattar även objekt enligt 2 kap § 4 LSO s.k. farlig verksamhet. Varje år genomförs ett tillsynstema där tillsynen inriktas mot ett specifikt verksamhetsområde. Här kan även objekt som inte omfattas av kraven på skriftlig redogörelse tillsynas. Regelbundna kvällstillsyner på restauranger etcetera utförs i samarbete med kommunernas alkohol-handläggare. Vid tillfälliga evenemang kan det finnas behov av tillsyn. Tillsyn ska även göras vid kännedom eller misstanke om brister i brandskyddet. Detta gäller oavsett om det är ett objekt som omfattas av kraven på skriftlig redogörelse eller inte. Om objektet är skyldig att lämna in en skriftlig redogörelse för brandskyddet och har tillstånd till hantering av brandfarlig eller explosiv vara samordnas de båda tillsynerna i den mån det är möjligt.

3.5 Underlätta för den enskilde

3 kap. 2 § LSO säger att ”en kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.”

Detta genomförs till största del genom att räddningstjänsten tillhandahåller aktuell information och finns tillgänglig för att ge råd i brandskyddsärenden. Olika aktörer har olika behov av stöd i sitt arbete, det kan därför finnas behov av riktade satsningar mot den offentliga sektorn, näringslivet, det civila samhället eller enskilda

Information ges via hemsida, trycksaker, annonser i lokala tidningar med mera. Räddningstjänsten ska delta i såväl årliga nationella informationskampanjer som riktade lokala kampanjer, då ofta säsongrelaterade.

3.6 Samordning av förebyggande verksamhet

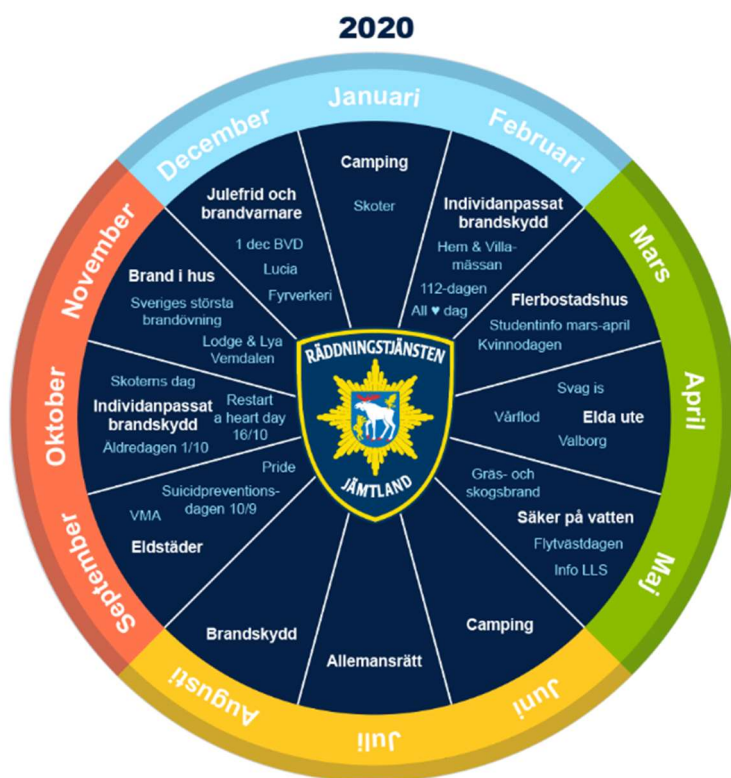
Kommunens ansvar har i LSO utvidgats till att ”verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder”. Inom förbundets område hanteras alla frågor i respektive kommuns säkerhetssamordnargrupp där räddningstjänsten ingår. Dessutom är räddningstjänsten sakkunnig åt kommuner och andra myndigheter.

Plan och byggprocessen

Mot medlemskommunernas nämnd för plan- och byggfrågor ska Jämtlands räddningstjänstförbund vara sakkunnigt i brandfrågor i samband med byggsamråd samt svara på remisser från byggnadsnämnden i plan- och byggfrågor.

Älvgrupper

Grupperna ska genom samordning av myndigheter och organisationer längs älven, samt genom kunskaps- och kompetensuppbyggnad rörande dammsäkerhet, höga flöden med mera, skapa bättre lokala och regionala förutsättningar för hanteringen av höga flöden. Jämtlands räddningstjänstförbund är deltagare i älvgrupperna Indals-älven/Ljungan, Ljusnan och Ångermanälven.

Årshjul med förebyggande informationskampanjer för år 2020 och planeras vidare årsvis. Fokus ligger främst på brandförebyggande.

ZamZynZ

ZamZynZ är ett arbetssätt för att motverka bränder i skolmiljöer som är anlagda av barn och ungdomar. Arbetet startade som ett projekt men ses nu mer som ett kontinuerligt arbetssätt. Räddningstjänsten är en part i detta arbete tillsammans med Länsförsäkringar Jämtland, Polismyndigheten i Jämtlands län, kommunerna i Jämtlands län och Brandskyddsforeningen Jämtland.

Remisser

Jämtlands räddningstjänstförbund är remissinstans åt olika myndigheter, exempelvis åt Polismyndigheten beträffande tillstånd enligt ordningslagen och kommunernas alkoholhandläggare gällande serveringstillstånd.

3.7 Sotning och brandskyddskontroll

Hanteringen av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO regleras i avtal mellan Jämtlands Räddningstjänstförbund och den skorstensfejarmästare som förestår respektive sotningsdistrikt. Sotningsdistrikten drivs i entreprenadform.

Jämtlands räddningstjänstförbund tillämpar frister för rengöring (sotning) enligt av förbundsdirektionen fastställda föreskrifter som i stort följer Räddningsverkets allmänna råd 2004:5.

Rengöring kan även regleras mellan Jämtlands Räddningstjänstförbund och den enskilde, om den enskilde själv har den kompetens som krävs enligt de riktlinjer för egenstotning som förbundsdirektionen beslutat om.

Förbundets entreprenörer för rengöring och brandskyddskontroll ska föra register över utförd rengöring och brandskyddskontroll för att kunna kontrollera att sotningen utförs med de intervaller som beslutats.

Brandskyddskontroll utförs av personal med skorstensfejarteknikerexamen hos förbundets entreprenör för brandskyddskontroll.

3.8 Externutbildning

Jämtlands räddningstjänstförbund erbjuder utbildning till ägarkommunerna, regionen och externa kunder via antingen utbildningsavtal eller offerter. Räddningstjänsten samarbetar även med andra utbildningsaktörer, till exempel Brandskyddsföreningen, vilka vänder sig till privatpersoner så väl som företag med olika typer av utbildningar.

Vårt utbud av externa utbildningar innefattar heta arbeten, grundläggande brandskydd, systematiskt brandsskyddsarbete, hjärtlungräddning för barn och vuxna samt första hjälpen.

Foto: Maria Carlund

Ett aktivt arbete pågår i syfte att effektivisera samverkan mellan polis, regioner och räddningstjänster i hela fjällkedjan. Detta handlingsprogram kommer att kompletteras med dessa uppgifter efter färdigställandet.

4 Räddningstjänst

Begreppet räddningstjänst definieras i lagen som "de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön." (LSO 1 kap. 2 §) Men staten eller kommunens ansvar innefattar inte alla olyckor utom om en olycka inträffar eller vid överhängande fara för att en olycka ska inträffa och den enskilde inte själv eller med anlitande av någon annan kan klara av situationen är det samhällets skyldighet att ingripa. När kriterierna är uppfyllda ska räddningsinsatsen påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Se bilaga A om insatstider

Förutsättningarna för att den kommunala eller statliga räddningstjänsten ska ingripa är enligt LSO:

- Behovet av ett snabbt ingripande.
- Det hotade intressets vikt.
- Kostnaderna för insatsen.
- Omständigheterna i övrigt.

Skyddet mot olyckor ska, med hänsyn till lokala förhållanden, vara tillfredsställande och likvärdigt. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Fjällräddning

Fjällräddning innefattar att inom fjällområdet bedriva efterforskning av försvunna personer samt att rädda den som råkat ut för en olycka eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp. Myndigheten som ansvarar för fjällräddning är Polisen. När fjällräddarna skickas ut på uppdrag arbetar de under ledning av en räddningsledare från polisen samt en insatsledare från fjällräddningen. Räddningsledaren är normalt lokaliserad på den regionledningscentral inom vilkens området olyckan har inträffat i. Insatsledaren från fjällräddningen leder det praktiska arbetet på skadeplats. Se bilaga B om fjällräddningsområden

Räddningstjänst vid olycka med radioaktiva ämnen

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten ansvarar Länsstyrelsen för räddningstjänsten. Åtgärder kan bestå i avspärrning, utrymning, livräddande sanering av människor och transport av skadade till uppsamlingsplats. Till sin hjälp att leda denna typ av insatser har Länsstyrelsen i Jämtland avtal med utsedda räddningsledare från den kommunala räddningstjänsten. I dagsläget är de två utsedda personerna anställda i Jämtlands räddningstjänstförbund.

Saneringsinsatser bedöms normalt sett inte som räddningstjänst, men ansvaret för detta ligger också på Länsstyrelsen. Detta arbete leds av saneringsledare vilka fortsätter att leda arbetet efter att räddningstjänsten har avslutats.

Flygräddning

Sjöfartsverket ansvarar för de insatser mot skador som behövs när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken. De ansvarar även för efterforskning av luftfartyg som saknas. Räddningsledare på Sjöfartsverket är lokaliserad till räddningscentral JRCC som hanterar såväl sjöräddning som flygräddning. I samband med att en havererad luftfarkost återfinns övergår ansvaret för räddningsinsatsen till kommunal räddningstjänst. Om händelsen har inträffat inom fjällområdet så bedrivs normalt parallella insatser i form av fjällräddning och flygräddning.

Efterforskning av försvunna personer i andra fall

Efterforskning av försvunna personer kan bedömas innebära räddningstjänst och ansvarig myndighet i detta fall är Polisen. På samma sätt som vid fjällräddning är räddningsledaren då normalt lokaliserad till berörd regionledningscentral.

Samverkan och samordning

Vissa räddningsinsatser kan tangera eller överlappa varandra rent juridiskt utifrån definitionen i lagstiftningen. Det finns inget som hindrar att flera räddningsinsatser med olika huvudmän och räddningsledare bedrivs parallellt med varandra. Varje myndighet tolkar sitt eget ansvar utifrån lagstiftningen och vidtar därefter de åtgärder som bedöms vara nödvändiga. Vid räddningstjänst kan räddningsledaren även ta hjälp av andra myndigheter och den tillfrågade myndigheten förväntas då ställa upp med de resurser man kan utan att det inverkar menligt på övrig verksamhet. I all räddningstjänstverksamhet är målsättningen att samhällets samlade resurser ska användas på ett så effektivt sätt som möjligt i syfte att i så stor utsträckning som möjligt hindra skador på människor, miljö och egendom.

4.1 Inriktningsmål

Räddningstjänsten ska - anpassad efter den lokala riskbilden - ge snabb och rätt hjälp till den som drabbas av olyckor så att skador på människor, egendom och miljö minimeras och när händelserna kräver samverka med samhällets samlade resurser.

Effektmål

Till inriktningsmålet finns följande effektmål:

- I minst 80 % av alla insatser till brand i byggnad, oavsett verksamhetstyp, ska första fordon vara framme inom 20 minuter och kan påbörja skadebegränsande åtgärder.
- Ingen ska dö till följd av brand.
- För att tillse en robust och uthållig förmåga att leda flera samtidiga och komplexa insatser ska räddningstjänstförbundet säkerställa en tillfredsställande systemledning.

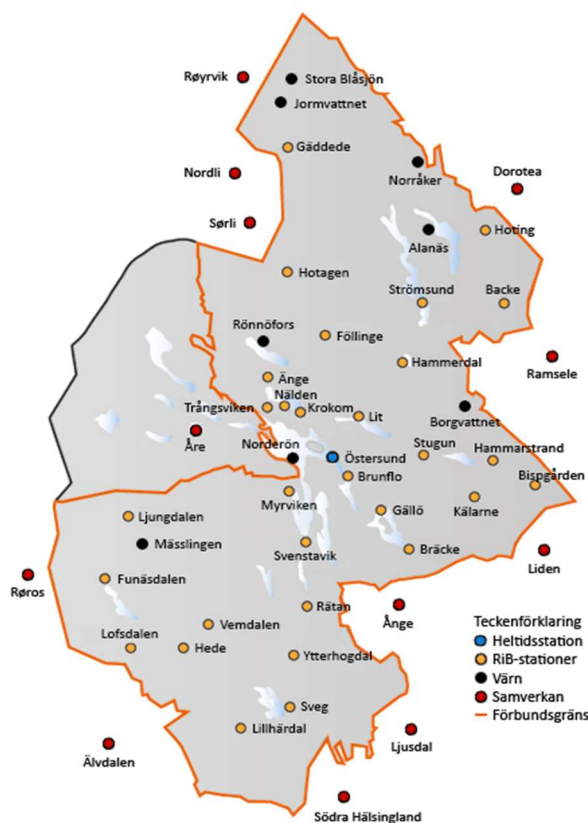
4.2 Förmåga att genomföra räddningsinsatser

Då den enskilde drabbas av en olycka som denne inte kan hantera på egen hand har JRF beredskap och förmåga att hjälpa den enskilde med denna hantering. Den operativa förmågan kan delas in i snabbhet och insatskapacitet. Snabbheten är tiden till dess att en första enhet är på skadeplatsen och kan påbörja skadebegränsande åtgärder. Insatskapaciteten är vilken förmåga som olika styrkor har att hantera en olycka. De olika ingående komponenterna kan varieras men det är förbundets ambition att alltid eftersträva en beredskapsnivå som möjliggör att angiven förmåga uppnås. Det är därför inte lämpligt att i detalj låsa fast alltför detaljerade beskrivningar av insatsförmågan i ett flerårigt politiskt styrdokument. Räddningstjänstförbundets räddningsstyrkor utgår från 31 brandstationer. Ledningsresurserna utgår från Östersund och Härjedalen. Räddningsstyrkornas placering och beredskapsform visas i figur 1.

På heltidsstationen i Östersund finns personal som är beredda att inom 90 sekunder från att larmet går rycka ut till en olycksplats, denna tid kallas anspänningstid.

Vid RiB-stationerna finns Räddningspersonal i Beredskap. Räddningspersonalen har beredskap för att inom fem och upp till tio minuter infinna sig på stationen och rycka ut till olycksplats. Stationernas bemanning och utrustning varierar med den lokala riskbilden.

Vid räddningsvärnen finns frivilliga medarbetare som, om de har möjlighet när olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja brandspridning i väntan på ankommande räddningsstyrkor och i begränsad omfattning hantera vissa andra nödlägen.

Figur 1 JRF:s verksamhetsställen.

4.2.1 Insatskapacitet

Ett antal vanliga händelser som räddningstjänsten hanterar kan sammanfattas i ett antal typhändelser. Vid vissa räddningstjänsthändelser har inte Jämtlands räddningstjänstförbund en sammanhållen beredskapsstyrka som enskilt utför räddningsinsats. När behovet uppstår av stöd till insatsen sker successivt en resursuppbyggnad till en erforderlig nivå för räddningsinsatsen. Detta sker genom samverkan mellan räddningskårer i förbundet eller andra räddningstjänster, för att kunna stärka insatsförmågan. Antalet styrkor och befäl som larmas till en händelse regleras i räddningstjänstens larmplaner samt inre befäl som är en funktion som har möjlighet att påverka larmkedjan.

Organisation vid räddningsinsatser

Alla räddningsinsatser ska ledas av en räddningsledare (RL). Räddningsledaren leder räddningstjänstens enheter och är ansvarig för all myndighetsutövning i samband med en räddningsinsats. Vid större insatser samverkar RL med andra organ, till exempel polis och sjukvård vars arbete leds av egna utsedda personer. Räddningsledare i Jämtlands räddningstjänstförbund kan vara räddningschef, yttre befäl, inre befäl eller styrkeledare, allt beroende på olyckans karaktär eller storlek. Samtliga räddningsledare har räddningschefens delegation att vara räddningsledare vid räddningsinsats.

Inre befäl i aktion i räddningscentralen i Trygghetens hus.

4.2.2 Insatsplanering

Räddningstjänsten ska arbeta aktivt för att insatsplaner upprättas på de objekt där det bedöms nödvändigt. Syftet med insatsplanerna är att räddningsstyrkans insats ska kunna ske snabbare och med högre effektivitet.

Det finns två nivåer av insatsplanering i förbundet.

Nivå 1: Objektskort

Nivå 2: Insatsplan

Objektskorten innehåller kortfattad information om kontaktpersoner, särskilda risker, brandvattenförsörjning, nyckelboxar med mera. Insatsplaner är mer omfattande och innehåller objektspecifik information till exempel risker samt ritningar som visar brandcellsgränser, angreppsvägar, rökluckor med mera.

4.3 Övning och utbildning

För att upprätthålla och öka den operativa personalens kompetens ska regelbunden övning och utbildning genomföras. Utbildnings- och övningsverksamheten anpassas efter inriktningsmålen och den årliga verksamhetsplanen med den förmåga som förväntas av respektive räddningsstyrka och individ. Inriktningen på övningarna ska även styras av kommunernas riskbild, individuella behov och de formella krav som finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Övningarnas genomförande och deltagande personal ska dokumenteras och övningsverksamheten ska kontinuerligt följas upp. Genom att inrikta räddningstjänsten på de uppgifter som förekommer vid så kallade vardagsolyckor, samt att öva och kvalitetssäkra de uppgifter som därvid förekommer läggs en god grund för att kunna hantera många andra insatstyper. Vissa övningsmoment kvalitetssäkras på övningsområdet Furulund i Östersund. Klimathuset är anläggningen för genomförandet av lagstadgade övningar för att utöva rökdykning.

Servicehuset på övningsområdet. Här finns kläder och personlig utrustning för brandmännens övningar samt bra utrustning för återställande av densamma med tanke på "friska brandmän".

Klimathuset där brandmännen kan öva rökdykning med värme och rök utan att bli smutsiga eller utsättas för farliga brandpartiklar.

4.4 Larmstatistik

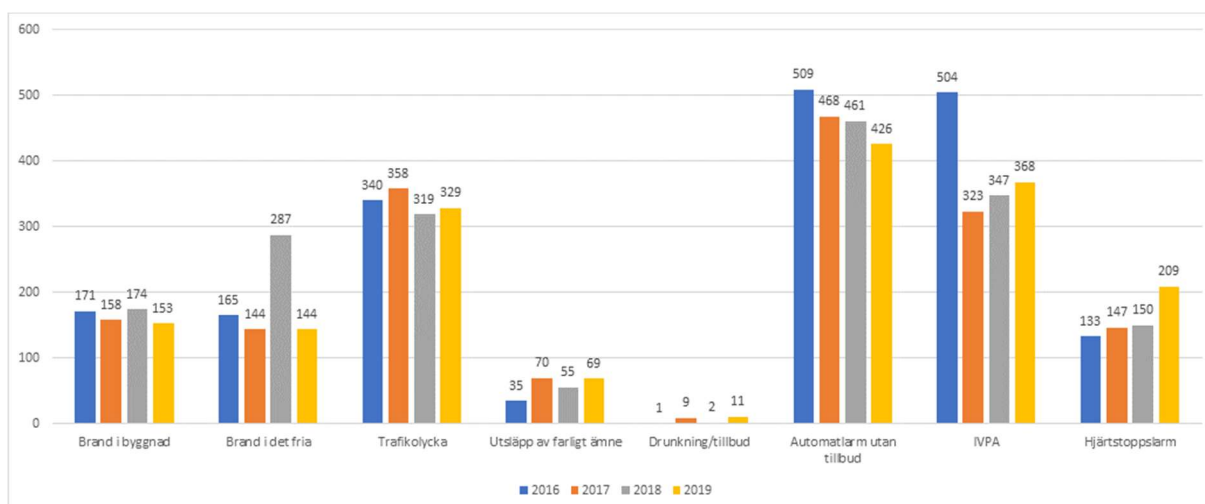
I figur 2 nedan redovisas statistik för trafikolyckor, bränder, automatlarm med mera under åren 2016 – 2019. Genom kontinuerlig statistikuppföljning kan konstateras att bränder i fastigheter och trafikolyckor är de mest frekventa olyckor som föranleder räddningsinsatser. IVPA är den utryckningstyp som sker mest i förbundet trots att uppdraget inte omfattas av LSO utan utförs via avtal med Region Jämtland Härjedalen. Automatiska brandlarm har också en hög insatsstatistik men där utgör så kallade onödiga larm det vill säga larm som inte orsakas av brand eller annat nödläge majoriteten av utryckningarna.

De vanligaste identifierade orsakerna till räddningstjänstutryckningarna i räddningstjänstförbundet är:

- Brand i byggnad
- Brand i det fria
- Trafikolycka
- Utsläpp av farliga ämnen (kemikalier)
- Drunkningstillbud
- IVPA och hjärtstoppslarm
- Automatlarm utan tillbud

Effektiv slanghantering i trappuppgång vid brand i byggnad.

Figur 2 Statistik för åren 2016 - 2019.

4.5 Insatsförmåga

Insatser som innebär rökdykning är riskfyllda insatser då de som utför arbetsuppgiften utsätts för värmestrålning, cancerogena ämnen samt fallande föremål och dylikt. Rökdykning är den farligaste arbetsuppgift vi tillåter i Sverige och också en av de mest fysiskt krävande.

Föreskriften om rök- och kemdykning (AFS 2007:7) bör tolkas så att rökdykning primärt är en livräddande insats. Invändig släckning genom rökdykning bör därför undvikas så långt detta är möjligt. Utvändig brandbekämpning bör övervägas som första alternativ. Den som utför rök- eller kemdykning ska ha genomgått särskild teoretisk och praktisk utbildning.

Utbildning och övning ska anpassas till riskerna inom räddningstjänstens insatsområde och till de resurser beträffande personal och materiel som finns. Den som genomgått utbildning ska ha förvärvat sådana kunskaper och färdigheter att denne kan tjänstgöra som rökdykare vid inträngande i tät brandrök.

Vid övriga stationer är förmågan att kunna utföra rökdykning begränsad på grund av att ordinarie beredskapsstyrka inte uppnår minimikravet för rökdykning. Därmed kan rökdykning endast utföras efter personalförstärkning, antingen från berörd station eller förstärkande station.

Annan förmåga kan också skapas genom att alternativa släckmetoder nyttjas och personal som uppfyller ställda kompetenskrav för självskydd med tillhörande andningsutrustning kan genomföra invändig livräddning och släckning i en säkrare arbetsmiljö, inte i tät brandrök.

Förmågan att utföra rökdykning, enligt Arbetsmiljöverkets författningssamling 2007:7 med 1+4 som minimikrav på beredskapsstyrkan, finns på orterna i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Stationer i förbundet med förmåga att utföra rökdykning.

Härjedalens kommun	Östersunds kommun	Strömsunds kommun	Ragunda Kommun	Bergs kommun	Bräcke kommun	Krokoms kommun
Sveg	Östersund	Strömsund	Hammarstrand	Svenstavik	Bräcke	Krokom
Vemdalen	Brunflo	Hammerdal				
Funäsdalen						

4.5.1 Bemanning vid normal beredskapsnivå

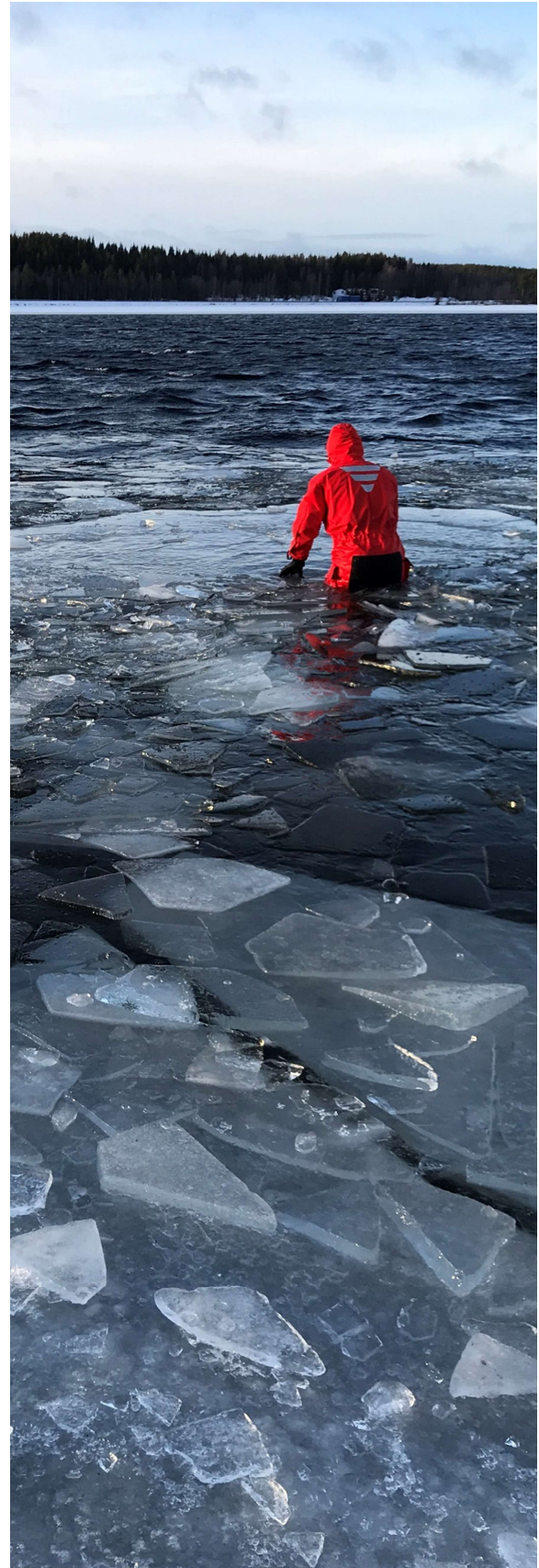
Under dygnets alla timmar, året om, upprätthålls beredskap för att kunna möta de risker som finns inom förbundets sju kommuner. För stationen i Östersund, med heltidsanställd personal, ska första fordon lämnat stationen på max 90 sekunder, s.k. anspänningstid och vid de elva stationer som uppfyller kriterierna för rökdykning är anspänningstiden 5 minuter. Övriga stationer skall utifrån verkligheten med den rekrytering- och bemanningsproblematik som finns inom verksamheten med räddningspersonal i beredskap på dessa orter kommer differentierade anspänningstider vara en nödvändighet för att kunna upprätthålla en viss förmåga. Anspänningstiden kan därför variera mellan 5 till 10 minuter till full förmåga uppnås och/eller vid vissa tillfällen. För dessa stationer skall rutiner upprättas att när numerären (2 personer) når förutsättningarna för att kunna bistå med utskjutsstege i händelse av räddningsinsats och räddningstjänstens stegutrustning är den alternativa utrymningsvägen bege sig direkt till skadeplats utan tidsfördröjning. Övrig personal ansluter löpande inom angiven maximal anspänningstid.

Räddningstjänstförbundet har, vid optimal bemanning, 123 personer inklusive räddningschef i beredskap, inre befäl samt två yttre befäl i jour och beredskap.

4.5.2 Insatstid

Insatstiden påverkas av vägvstånd, byggnadsutformning och verksamhetstyp. Den är ett grovt mått på den tid det tar för första fordon från larm till första släckangrepp/livräddning på skadeplats. Dessa tider har tidigare legat till grund i samhällsplaneringen för bebyggelsens utformning och verksamhet.

LSO ger kommunerna möjlighet att dimensionera sin räddningstjänst under förutsättning att räddningsinsats påbörjas inom godtagbar tid med hänsyn till lokala förhållanden.

Islivräddning i Indalsälven i Krokom

4.5.3 Bemanning och anspänningstider för utryckningsstyrkor

Station	Bemanning	Anspänningstid	Anmärkning
Östersund	1 + 5	90 sek	
Brunflo	1 + 4	5 min	
Lit	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Bräcke	1 + 4	5 min	FIB
Gällö	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Kälarne	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Hammarstrand	1 + 4	5 min	
Bispgården	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Stugun	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Strömsund	1 + 4	5 min	
Hoting	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Backe	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Hammerdal	1 + 4	5 min	
Gäddede	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Svenstavik	1 + 4	5 min	FIB och FIP
Oviken	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Rätan	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Ljungdalen	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Sveg	1 + 4	5 min	
Ytterhogdal	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Lillhärdal	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Lofsdalen	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Vemdalen	1 + 4	5 min	
Funäsdalen	1 + 4	5 min	
Hede	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Krokom	1 + 4	5 min	
Änge	Befäl och brandmän	5 min -10 min	
Hotagen	Befäl och brandmän	5 min -10 min	Endast beredskap 18.00-06.00 samtliga veckodagar.
Trångsviken / Nälden	Befäl och brandmän	5 min -10 min	FIB
Föllinge	Befäl och brandmän	5 min -10 min	

4.5.4 Kvittensid och inställelsetid för inre och yttre ledning

Funktion	Tillgänglighet	Kvittensid	Inställelsetid
Räddningschef i beredskap	Beredskap	90 sekunder	30 minuter till räddningscentralen
Inre befäl	Jour	Omedelbar medlyssning	90 sekunder till räddningscentralen
Yttre befäl 1. Mitt	Beredskap	90 sekunder	30 minuter till Östersunds tätort
Yttre befäl 2. Syd	Beredskap	90 sekunder	60 minuter till Svegs tätort
Yttre befäl 3. Norr	Ambitionsnivå, behovsanalys pågår		Strömsund
Första insatsbefäl	Beredskap	Snarast, dock högs 5 minuter	Befinna sig inom sitt insatsområde
Första insatsperson	Beredskap	Snarast, dock högs 5 minuter	Befinna sig inom sitt insatsområde

4.6 Stationernas förmåga vid normalberedskap

Nedan redovisade förmågor beskriver vilken förmåga respektive station har vid normalberedskap i dag.

4.6.1 Förmåga trafikolycka

Förmåga Trafikolycka																														
Förmåga Trafikolycka	Östersund	Brunflo	Lit	Krokom	Nälden/Trångsviken	Änge	Föllinge	Hotagen	Strömsund	Höting	Backe	Hammerdal	Gäddede	Hammarstrand	Stugun	Bispgården	Sveg	Ytterhogdal	Lillhärdal	Lofsdalen	Vemdalen	Hede	Funäsdalen	Svenstavik	Rätan	Liungdalen	Oviken	Bräcke	Gällö	Kälarne
	Nivå 4																													
	Nivå 3																													
	Nivå 2																													
	Nivå 1																													
Nivå 1					Nivå 2					Nivå 3					Nivå 4															
Säkra olycksplatsen					Säkra olycksplatsen					Säkra olycksplatsen					Säkra olycksplatsen															
Livsuppehållande åtgärder					Livsfarligt läge - snabbt urtag					Livsfarligt läge - snabbt urtag					Livsfarligt läge - snabbt urtag															
					Livsuppehållande åtgärder					Livsuppehållande åtgärder					Livsuppehållande åtgärder															
					Skapa tillträde					Skapa tillträde					Skapa tillträde															
					Losstagning fastklämd					Losstagning fastklämda					Losstagning fastklämda															
															Tung räddning															

Samtliga stationer har utrustning för losstagnung men förmågan skiljer sig i bemanning samt att stationen i Östersund är en länsresurs gällande olyckor med tunga fordon.

4.6.2 Förmåga brand

Förmåga Brand																																			
Förmåga Brand	Östersund	Brunflo	Lit	Krokom	Nälden/Trångsviken	Änge	Föllinge	Hotagen	Strömsund	Höting	Backe	Hammerdal	Gäddede	Hammarstrand	Stugun	Bispgården	Sveg	Ytterhogdal	Lillhärdal	Lofsdaalen	Vemdalen	Hede	Funäsdalen	Svenstavik	Rätan	Ljungdalen	Oviken	Bräcke	Gällö	Kälarne					
Nivå 1																																			
Nivå 2																																			
Nivå 3																																			
Nivå 4																																			
Nivå 5																																			
Nivå 1		Nivå 2				Nivå 3				Nivå 4				Nivå 5																					
Riskbedömning enklare objekt		Riskbedömning enklare objekt				Riskbedömning mindre objekt				Riskbedömning större objekt				Riskbedömning komplicerade objekt																					
Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus		Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus				Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus				Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus				Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus				Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus																	
Utvändig släckning av byggnad		Utvändig/begränsning släckning av byggnad				Utvändig släckning av byggnad				Utvändig släckning av byggnad				Utvändig släckning av byggnad				Utvändig släckning av byggnad																	
Att kunna utföra en invändig insats med andningsskydd när ej tät brandrök förekommer		Att kunna utföra en invändig insats med andningsskydd när ej tät brandrök förekommer				Att kunna utföra en invändig insats med andningsskydd när ej tät brandrök förekommer ¹				Kunna utföra rökdykarinsats vid normal riskmiljö				Kunna utföra rökdykarinsats vid normal riskmiljö																					
Förbereda för vattenförsörjning		Svara för vattenförsörjning				Svara för vattenförsörjning>10m ³				Svara för vattenförsörjning				Svara för vattenförsörjning																					
Utvändig livräddning upp till 6m		Utvändig livräddning upp till 3 vån				Utvändig livräddning upp till 3 vån				Utvändig livräddning upp till 3vån				Utvändig livräddning upp till 3vån				Utvändig livräddning upp till 4 vån ¹				Utvändig livräddning upp till 8 vån													

4.6.3 Förmåga vattenlivräddning

Förmåga Vattenlivräddning																														
Förmåga Vattenlivräddning	Östersund	Brunflo	Lit	Krokom	Nälden/Trångsviken	Änge	Föllinge	Hotagen	Strömsund	Höting	Backe	Hamnerdal	Gäddede	Hammarstrand	Stugun	Bispgården	Sveg	Ytterhogdal	Lillhärdal	Lofsdalen	Vemdalen	Hede	Funäsdalen	Svenstavik	Rätan	Ljungdalen	Oviken	Bräcke	Gällö	Kälarne
Nivå 4																														
Nivå 3																														
Nivå 2																														
Nivå 1																														
Nivå 1					Nivå 2					Nivå 3					Nivå 4															
Livboj med kastlina					Livräddande insats med båt					Livräddande insats med båt					Livräddande insats med båt															
										Ytlivräddning med Hansaboard					Ytlivräddning med Hansaboard															
															Möjlighet till fridykning ner till 4 meter															

Här är grundbemanningen avgörande för vilken förmåga som finns.

Förmåga Farliga ämnen

¹Utförlig förmågebeskrivning finns att tillgå hos räddningstjänsten.

²Krokom

³Yttre befälsfunktion (YB)

⁴Sker i samverkan mellan Östersund och Krokom

24

Förbundets medarbetare har många olika kompetensområden, titlar och roller.

4.7 Kompetens för räddningspersonal

Räddningspersonalen ska ha kompetens enligt följande:

Räddningschefen ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Ställföreträdande Räddningschefen ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått 0, lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Räddningschef i beredskap ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Inre befäl ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Yttre befäl ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Teamchef ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning B eller motsvarande utbildning.

Styrkeledare ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning A eller motsvarande utbildning.

Första insatsbefäl (FIB) ska ha formell kompetens enligt LSO och genomgått lägst räddningsledning A eller motsvarande utbildning.

Första insatsperson (FIP) ska ha genomgått utbildningen GRIB eller räddningsinsats samt förbundets utbildning för FIP.

Arbetsledare (AL) ska ha genomgått utbildningen räddningsinsats eller GRIB samt förbundets utbildning för arbetsledare.

Brandman i jour ska ha genomgått utbildningen skydd mot olyckor, räddningsinsats, GRIB eller motsvarande utbildning.

Räddningspersonal i beredskap (RiB) ska ha genomgått räddningsinsats, GRIB eller lokalt anpassad utbildning.

4.8 Alarmering och kommunikation

Räddningstjänstens larmcentral är SOS alarm. SOS alarm kan alltid nå räddningstjänsten på oberoende larmvägar via radio, direkt till personsökare eller över ordinarie telefonförbindelse. För att säkerställa kommuninnevärnarnas möjligheter att larma räddningstjänsten i samband med akuta telestörningar vidtar inre befälåtgärder efter särskild instruktion. I bilaga C finns instruktioner till allmänheten vid telestörningar. Kommuninnevärnare ska kunna varnas och informeras vid allvarigare olyckshändelser. Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) är ett system för att varna människor om att något allvarligt har hänt som hotar liv, hälsa, egendom eller miljö. Systemet består av meddelanden i radio och TV, och ibland utomhussignalen "Hesa Fredrik" och/eller meddelande via SMS.

VMA används:

- vid olyckor och allvarliga händelser, till exempel gasutsläpp eller en stor brand
- vid svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner, till exempel nedfall av radioaktiva ämnen eller problem med att nå 112
- vid krishantering inför och i samband med extraordinära händelser, till exempel förestående dammbrott eller sabotage mot dricksvattenförsörjningen

Meddelande i radio och TV

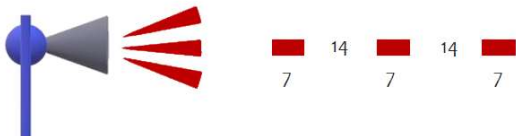
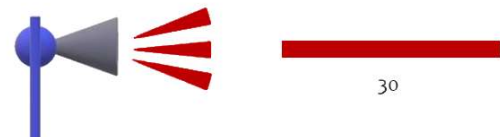
Ett VMA sänds alltid i radio och TV. Vid vissa tillfällen används också systemet för utomhuslarm ("Hesa Fredrik"). Utomhussignalen följs alltid av information i radio och TV. Efter att ett VMA har sänts ut, kan allmänheten söka vidare information på till exempel webbplatsen Krisinformation.se, informationsnumret 113 13 eller på räddningstjänstens webbplats.

Meddelande via SMS

Varningen kan också skickas ut som sms till människor som befinner sig i ett visst område.

Varning utomhus (Hesa Fredrik)

Varningssystemet som ljuder utomhus består av ljudsändare som är installerade i många större tätorter i Sverige. Inom Jämtlands Räddningstjänstförbunds område finns ljudsändare på orterna Bispgården, Brunflo, Bräcke, Hammarstrand, Strömsund, Sveg och Östersund. Utrustningen i utomhusvarningssystemet ägs av staten medan räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll. Ljudsändarna sitter vanligtvis monterade på hustak på offentliga byggnader.

Typ av meddelande	Betyder
<p>Signal "Viktigt meddelande"</p> <p>Består av 7 sekunder långa signaler som omväxlingsvis följs av 14 sekunders tystnad. Signalerna upprepas i minst 2 minuter.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Gå inomhus. • Stäng dörrar, fönster och ventilation. • Lyssna på Sveriges radio P4 för mer information. • Läs och följ instruktionerna noga.
<p>Signal "Faran över"</p> <p>Faran över signaleras med en 30 sekunder lång signal.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Faran är över.

Beskrivning av signalerna viktigt meddelande och faran över.

4.9 Olycksundersökning

4.10

Enligt LSO 3 kap. 10 § ska alla olyckor som klassats som räddningstjänst i rimlig omfattning undersökas för att klarlägga orsaken till olyckan, olycksförloppet och räddningsinsatsens genomförande. Arbetet kring olycksundersökning ska ha en lärande kultur vars grundtanke är att var och en gör sitt bästa och inte avsiktligt handlar fel, men att olyckor ändå kan inträffa.

Olycksundersökningen ska leda till förbättring av skyddet mot olyckor genom förslag och åtgärder som bidrar till att:

- Förhindra nya olyckor
- Verka skadebegränsande innan nya olyckor inträffar
- Förbättra förberedelsen för nya räddningsinsatser

I de flesta fall fullgörs denna skyldighet genom att räddningsledaren gör den grundläggande olycksundersökningen och dokumenterar den i händelserapporten. Men i vissa fall finns behov av utökad olycksundersökning. Det behovet kan initieras från många olika håll, exempelvis räddningsledaren eller någon annan som deltagit i räddningsinsatsen. Då behovet initieras gör ansvarig för olycksundersökning en bedömning om olycksorsaken eller olycksförloppet behöver utredas vidare, detta görs genom att värdera följande punkter:

- Utredningen ska leda till ett lärande
- Det ska finnas en mottagare av utredningen
- Det ska finnas tillräcklig kompetens för att göra utredningen
- Det nedlagda arbetet ska stå i proportion till det förväntade resultatet av utredningen

Utökad olycksundersökning gällande räddningsinsatsens genomförande, så kallad insatsutvärdering, kan genomföras oberoende av ovanstående punkter men bör genomföras:

- Vid samtliga dödsolyckor eller vid olyckor där en eller flera personer ådragit sig svåra skador
- När det föreligger behov av förändring inom områdena metod/teknik, utrustning, organisation och/eller rutiner

- När något kan läras av den egna gruppen eller andra
- När händelsens orsak eller olycksförlopp ska utredas

Vid större händelser finns det andra utredande organisationer exempelvis Arbetsmiljöverket, Trafikverket, Polisen och Haverikommissionen. Det är även resurskrävande att göra en stor utredning samt att det krävs en särskild kompetens om verksamheten som drabbas av olycka. Ofta kan då andra utredande organisationer göra bra utredningar där räddningstjänsten bidrar med den del de har sakkunskap om. Räddningstjänsten bidrar med sakkunnigutlåtande i princip till alla polisutredningar som rör brand med misstanke om allmänfarlig vårdslöshet eller mordbrand.

4.11 Samverkan med andra aktörer

Jämtlands räddningstjänstförbund samverkansavtal med andra aktörer redovisas i bilaga D.

4.12 Resursuppbyggnad, ledningsförmåga och uthållighet

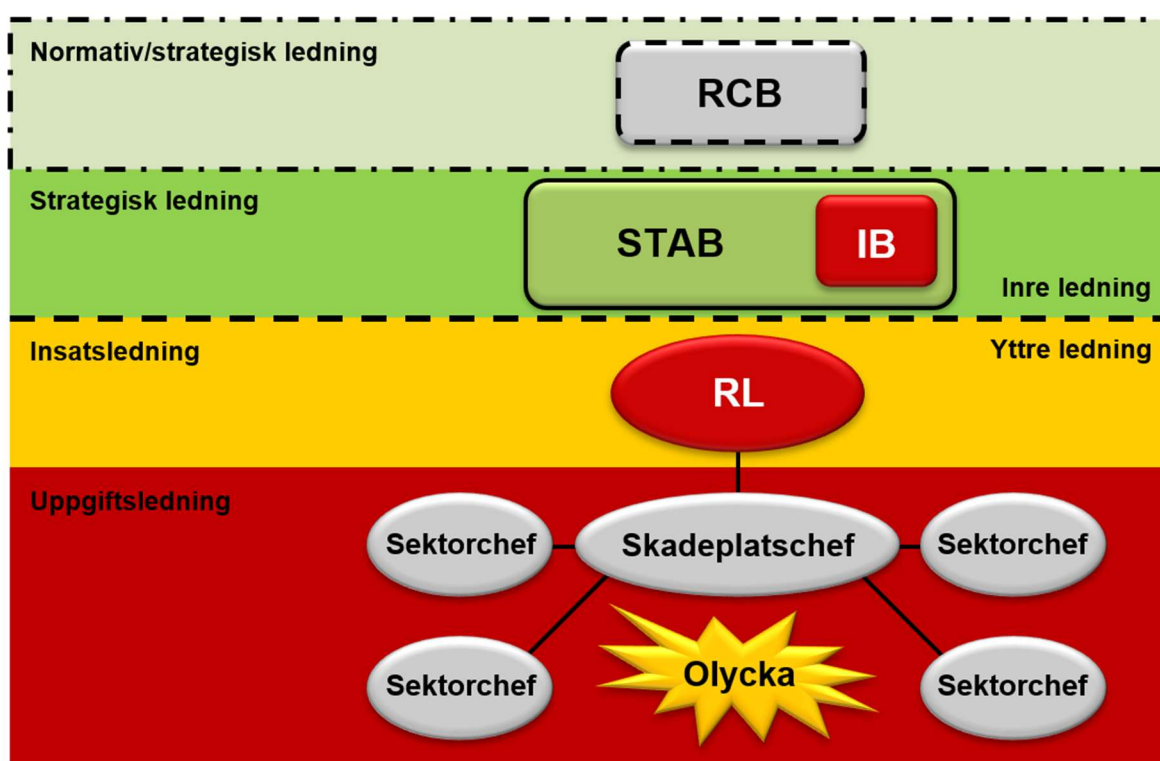
Den modell som räddningstjänstförbundet avser använda för ledning av kommunal räddningstjänst följer MSB:s principer med fem ledningsnivåer.

	Ledningsnivå	Benämning
Inre ledning	5	Räddningschef i beredskap
	4	Inre befäl
Yttre ledning	3	Yttre befäl
	2	
	1	Styrkeledare/ Arbetsledare

Grundtanken är att organisera staben eller ledningsstödet efter rådande behov. Hur stödet ser ut och hur många och vilka funktioner staben skall ha och storleken/bemanningen i respektive funktion skall speglas mot det potentiella behovet. MSB förväntas utkomma med nya föreskrifter och riktlinjer rörande operativ ledning, räddningstjänsten kommer då att anpassa ledningssystemet för att uppfylla dessa nya krav.

4.13 Stabsnivåer

	Grön stabsberedskap
Beredskapsgrad	<ul style="list-style-type: none"> • Normal beredskap
Kriterier	<ul style="list-style-type: none"> • Normal verksamhet
Bemanning	<ul style="list-style-type: none"> • 1 person
Stabsorganisation	<ul style="list-style-type: none"> • IB hanterar själv samtliga nio funktioner
	Gul stabsberedskap
Beredskapsgrad	<ul style="list-style-type: none"> • Förstärkt beredskap
Kriterier	<ul style="list-style-type: none"> • Insats föranleder dokumentationskrav utöver det normala • Insats föranleder belastning på samband utöver det normala • Insats föranleder utökade resurser att analysera och planera arbetet på skadeplatsen • Insats föranleder belastning på information utöver det normala
Stabsorganisation	<ul style="list-style-type: none"> • Stabschef • Övriga stabsmedlemmar fördelas på de nio funktionerna efter behov • Någon ska alltid vara ansvarig för varje funktion (kan vara samma person för flera funktioner)
	Röd stabsberedskap
Beredskapsgrad	<ul style="list-style-type: none"> • Kraftigt förstärkt beredskap
Kriterier	<ul style="list-style-type: none"> • Insats föranleder dokumentationskrav mycket utöver normalt • Insats föranleder belastning på samband mycket utöver normalt • Insats föranleder utökade resurser att analysera och planera arbetet på skadeplatsen • Insats föranleder belastning på information mycket utöver normalt
Stabsorganisation	<ul style="list-style-type: none"> • Stabschef • Biträdande stabschef bör utses • Övriga stabsmedlemmar fördelas på de nio funktionerna efter behov • Någon ska alltid vara ansvarig för varje funktion (kan vara samma person för flera funktioner)

Bilden visar funktioner vid inre och yttre ledning.

4.14 Yttre ledning

Jämtlands räddningstjänstförbund ska ha förmåga att självständigt leda händelser av både rutinkaraktär och större långvarig insats. Händelser med mycket omfattande konsekvenser på samhället eller långvariga händelser, som kräver stor uthållighet, ska kunna ledas genom samverkan.

För **uppgiftsledning** finns behöriga Räddningsledare, RL, på de flesta platser inom förbundet. Förbundet har även tre Första Insats Befäl, FIB, som verkar över två närliggande stationer och har särskilt avsett fordon för uppgiften. Ambitionen är att utöka denna funktion till fler lämpliga orter. Där behörig RL saknas ska utbildade arbetsledare, AL, finnas och då är Inre befäl, IB, verksam som RL.

För **Insatsledning** finns två yttre befäl i beredskap som ska vara disponibla i särskilt avsedda fordon och kvittera larm inom 90 sekunder för att kunna förstärka ledningen på skadeplats.

Uthållighet tillskapas genom god framförhållning i stabsarbetet. Normalt sköts detta av inre befälet eller vid större insatser, av särskild beredskapsroll i staben.

Om de egna resurserna inte räcker till, sker resursanskaffning genom samverkan med andra räddningstjänster och organisationer. Förbundet ingår i samverkan med övriga myndigheter som verkar i Trygghetens hus.

Uppgiftsledning	<ul style="list-style-type: none"> • Leda organiserad del i utförande av tilldelad uppgift. • Samordna utförandet inom den organisatoriska delen.
Insatsledning	<ul style="list-style-type: none"> • Ledning av enskild räddningsinsats. • Bestämma mål med insatsen. • Besluta om och fördela uppgifter till olika organisatoriska delar. • Samordna insatsens genomförande.

4.15 Vatten för brandsläckning

Se bilaga E – Riktlinjer för vatten till brandsläckning.

4.16 Räddningstjänst under höjd beredskap

Samhällets räddningstjänst i fred och vid förhöjd beredskap utgör basen för att skydda och rädda liv. Ordinarie personal inom Jämtlands räddningstjänstförbund utgör grunden för uppbyggnad av den räddningstjänst som erfordras vid höjd beredskap. Räddningstjänsten ska från sin basorganisation kunna växa till att kunna hantera skador som uppstår i samband med krigsskada mot bebyggelse.

Räddningstjänstförbundet har enligt LSO ett ansvar att under höjd beredskap skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig. Utöver det normala ansvaret i fredstid ska räddningstjänsten då även ha förmåga att:

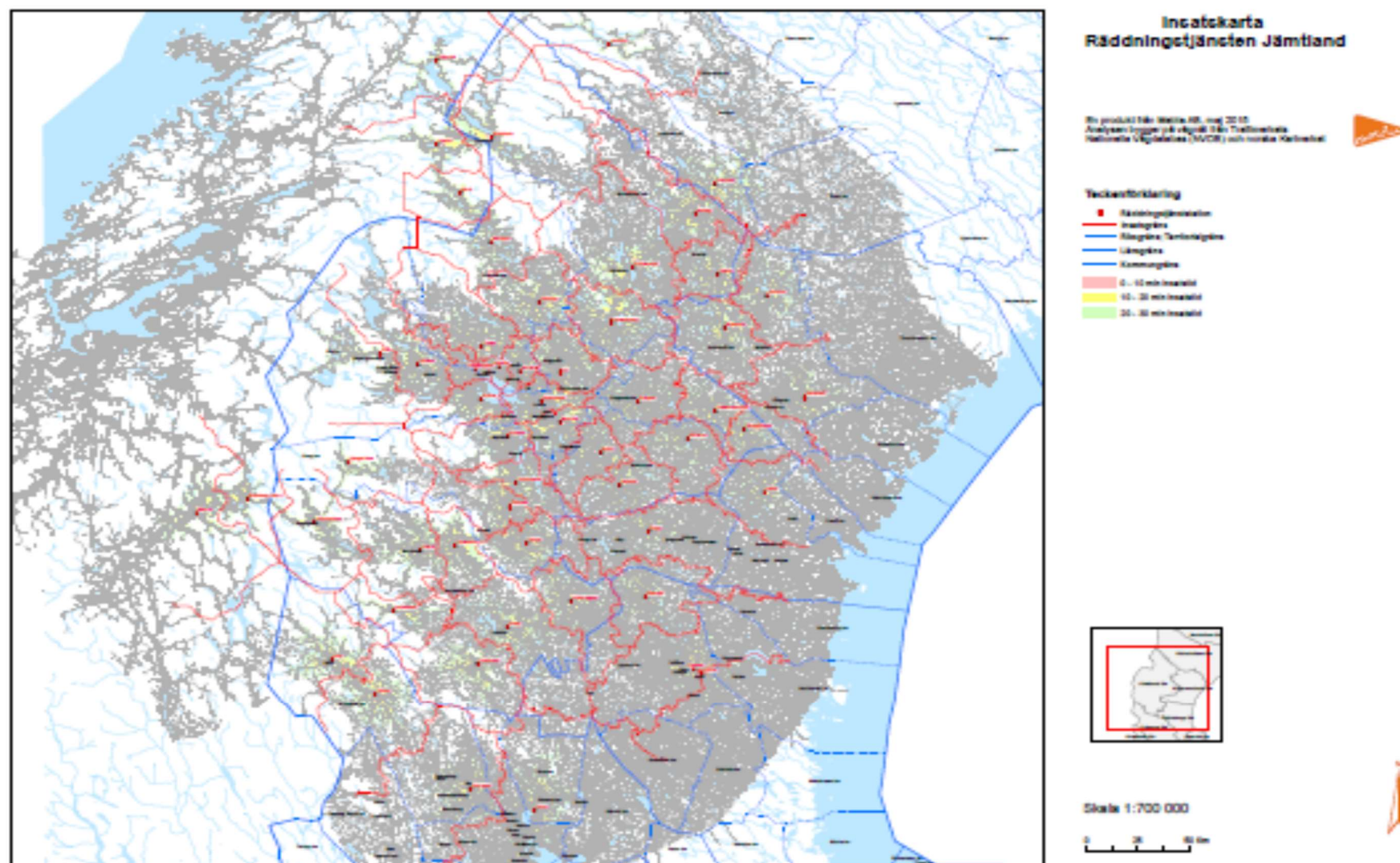
- Upptäcka, märka ut och röja farliga områden.
- Indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel.
- Ge första hjälpen, transportera skadade samt bistå i befolkningsskyddet.

Räddningstjänstförbundets organisation vid höjd beredskap bygger helt på en förstärkning av den fredstida organisationen. Lednings-, räddnings-, förvaltnings-, och skadeförebyggande organisationen ska utnyttjas med så små förändringar som möjligt. En effektiv räddningstjänst i fred är grunden för en väl fungerande räddningstjänst vid höjd beredskap.

I nuläget saknar räddningstjänstförbundet denna förmåga, målet är dock att öka kunskapen om höjd beredskap och krig. För att möjliggöra en förmågeökning kopplat till kraven i lagstiftningen krävs stöd och hjälp från staten, både kunskapsmässigt och ekonomiskt. Under mandatperioden är ambitionen utreda om behovet av personal som skall krigsplaceras inom organisationen vilket gör att numerären på beredskapen kan öka i händelse av höjd beredskap eller krig. Utifrån den osäkerhet som råder om hur räddningstjänst under höjd beredskap utvecklas kommer handlingsprogrammet att revideras efter behov.

Bilaga A - Insatskarta

Bilaga B – Fjällräddningstjänst

Bilaga C – Akuta telestörningar**Telestörningar – Instruktioner till allmänheten****Ringa 112 vid telestörningar**

Vid telestörningar kan möjligheten att ringa nödnumret 112 begränsas. Ibland kan det hjälpa att förflytta sig eller starta om telefonen utan SIM-kort. Det kan även gå att larma via 112-appen.

Prova utan SIM-kort

Utan SIM-kort går telefonen över på alla tillgängliga operatörs nät.

Under förutsättning att de har täckning i området så bör det gå att ringa 112.

Gör så här: Stäng av telefonen, ta ut sim-kortet ur mobilen, starta mobilen igen och ring 112.

Larma räddningstjänsten från brandstationen

Om du behöver hjälp, men inte kan ringa 112, så kan du åka till närmsta brandstation. På fasaden hittar du en larmknapp, trycker du på den så kommer hjälp inom 5 minuter – 10 minuter.

Skyltning vid larmknapparna

Så här ser skyltningen vid larmknapparna på stationerna ut beroende på om knappen är i ett skåp eller inte:

Bilaga D – Samverkansavtal

Samverkan med andra aktörer

Jämtlands räddningstjänstförbund har avtal med följande samverkanspartners:

- **SOS Alarm AB**

Avseende utalarmering.

- **Försäkringsbranschens Restvärdesräddning**

Avseende restvärdesräddning, sanering, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spårområde.

- **MSB**

Avseende förstärkningsresurs för skogsbrand bestående av två containers med skogsbrandutrustning.

- **Sveriges Radio**

Om utfärdande av VMA.

- **Lierne kommune**

Avseende samverkan med norsk räddningstjänst i Gäddede och Hotagen området.

- **Dorotea kommun**

Avseende räddningstjänstbistånd i Hoting området.

- **Höga Kustens Räddningstjänstförbund**

Avseende räddningstjänstbistånd i Backe området.

- **Ljusdals kommun**

Räddningstjänstbistånd i anslutning till E45 från länsgränsen ner till korsning med väg 310 i Västbacka samt väg 719 till Rullbo.

- **Brandkåren Norra Dalarna**

Avseende räddningstjänstbistånd i gränstrakterna mot Älvdalen, Mora och Orsa

- **Röros kommun**

Avseende bistånd vid räddningsinsatser över svensk-norska gränsen.

- **Jämtlands Läns Landsting**

Om att utföra IVPA, hjärtstoppsavtal (SAMS), sjuktransport i terräng.

- **Samverkan med övriga blåljusmyndigheter i Trygghetens hus.**

- **Medelpads Räddningstjänstförbund**

Avseende räddningstjänstbistånd och IVPA.

- **Polismyndigheten**

Avseende fjällräddning.

- **Vattenregleringsföretagen**

Avseende samordnad beredskapsplanering för dammbrott i Ångermanälven.

- **Fortum**

Avseende nyttjanderätt till oljesläpkärra.

- **Länsförsäkringar**

Avseende släckgranater.

Bilaga E – Riktlinjer för vatten till brandsläckning**Riktlinjer för vatten till brandsläckning**

Datum: 2015-11-02

Bakgrund

I konsortialavtalet mellan Jämtlands Räddningstjänstförbund (JR) och dess ägarkommuner är det reglerat att all planering, projektering, tillsyn och skötsel av brandposter inom det kommunala VA-nätet ska ske av respektive medlemskommun. Föreningen Svenskt vattens riktlinjer ska användas vid dimensionering av konventionella brandpostsystem. Avsteg från riktlinjerna kan göras efter överenskommelse med JR.

Vidare ska all planering, projektering, tillsyn och skötsel av hämtningsställen (uttagsplats när vatten tas från alternativt system) ske av respektive medlemskommun. Tillsyn av brandvattenförsörjningen som behövs för JR:s verksamhet skall ske regelbundet och dokumenteras av respektive kommun.

När åtgärder behöver göras som påverkar tillgången på vatten till brandsläckning ska en brandteknisk klassificering finnas med i projekteringen. Klassificeringen ska göras med en indelning i områdestyper som återfinns i tabellerna på sid. 4-5. I nya exploateringsområden ska släckvattenfrågan utredas på samma sätt och följa de rekommendationer som ges i det här dokumentet. JR ska finnas med som remissinstans under planprocessen.

Samverkan mellan VA-avdelning och JR (förebyggandeavdelningen) krävs i samtliga fall där förändringar kommer att ske.

Räddningstjänstens behov av vatten till brandsläckning

Svenskt vatten (tidigare Svenska vatten- och avloppsverksföreningen, VAV) ger ut riktlinjer och anvisningar kring hur allmänna vattenledningsnät bör utföras. När det gäller vatten till brandsläckning är publikationerna VAV P76 och VAV P83 de mest tillämpade inom svensk räddningstjänst. I dessa publikationer anges att försörjningen av brandvatten kan ske genom konventionellt eller alternativt system för brandvattenförsörjning.

I konventionellt system tas vatten ut från brandpost och avståndet mellan brandposterna bör inte överstiga 150 meter.

När vatten ska tas från alternativt system kan avståndet mellan uttagsplatserna ökas, under förutsättning att hämtningsstället har tillräcklig kapacitet och att räddningstjänsten förfogar över tankbilar i tillräcklig omfattning.

En uppskattning av räddningstjänstens behov av vatten till brandsläckning när det alternativa systemet används har redovisats i VAV P83. Där står att behovet uppgår till minst 200 l/minut under de första 15 minuterna, minst 400 l/minut mellan 15 och 45 minuter, samt minst 600 l/minut mellan 45 och 120 minuter. Det innebär att under de första 15 minuterna kan innehållet i en släckbil tillgodose behovet att vatten till brandsläckning ($15 \text{ min.} \times 200 \text{ l/min.} = 3\,000 \text{ l}$). Upp till 40 minuter kan innehållet i en släckbil plus en tankbil tillgodose behovet (13 000 l). Därefter krävs att minst två tankbilar åker i skytteltrafik för att tillgodose behovet av vatten till brandsläckning vid brandplatsen. Det innebär att tappstället ska kunna leverera 45-50 m³ vatten under en period av 75 minuter.

VAV P83 anger även att flödeskapaciteten från en enskild brandpost inte bör understiga 900 l/min. Enligt gamla normer ska avståndet till närmaste brandpost vid användning av alternativsystem vara maximalt 1 000 meter. Flödeskapaciteten på hämtningsstället har emellertid större påverkan på fyllnadstiden än körtiden. Därför kan en högre kapacitet tillåta en längre körtid.

Förekommade släckvattenlösningar

Konventionellt system

Konventionellt system bygger på att vatten ska finnas tillgängligt från brandposter. Systemet kräver oftast ett högre vattenflöde än om det endast skulle utformas för dricksvattenförsörjning. Brandposterna är placerade på 150 meters avstånd från varandra. Systemet kan komma att krävas i stadsmiljö, i vissa industriområden och i delar inom enstaka tätorter.

Alternativt system

Alternativt system innebär att räddningstjänsten har tankfordon med en vattenkapacitet som i de flesta fall täcker behovet av släckvatten. Antalet hämtningsställen kan då minskas om de placeras på strategiska platser, där dels flödet är tillräckligt, och dels där det är enkelt att komma till med tankfordonen. Avståndet mellan hämtningsställen avgörs utifrån områdestyp, brandbelastning och räddningstjänstens resurser.

Olika typer av hämtningsställen i ett alternativt system:

- Anordnade brandposter men med längre avstånd emellan än vad som är fallet i ett konventionellt system.
- Branddammar som exempelvis kan utgöras av gamla krigsbranddammar eller nya markförlagda tankar. Branddammarna kan fyllas på via en servisleddning eller genom transport med tankbilar
- Vid sjöar och vattendrag kan brunnar med ledning som har direktkontakt till närliggande vattendrag anläggas. Brunnar ska vara anlagda så att räddningstjänsten året runt kan få tillräckligt flöde och tillräcklig mängd vatten. Sådana hämtningsställen bör placeras i anslutning till vändplats anpassad för tankfordonen och vara förberedd för att snabba upp tiden för vattenpåfyllning.
- Vatten till brandsläckning kan även tas direkt ur lämpliga sjöar eller vattendrag, även om det är vanligast vid skogsbränder. Om ett ”öppet vattentag” är den vattenkälla som planeras för ett bostadsområde behöver uppställningsplats ordnas för tankfordonen, som fungerar året runt, och förberedelser göras som snabbar upp tiden för vattenpåfyllningen.

På vissa ställen kan det finnas möjligheter att nyttja andra lösningar t.ex. nedlagda vattentäcker, snökanonanläggningar, dagvattendammar, industrivatten eller liknande.

Det är mycket viktigt att avtal eller servitut tecknas mellan kommunen och den som äger berörd anläggning säkerställer att räddningstjänsten alltid kan få tillräckligt flöde och tillräcklig mängd vatten.

En acceptabel utformning av respektive system redovisas i följande tabeller. Behovet ska styras av områdestyp, aktuell brandbelastning och räddningstjänstens resurser.

Samverkan mellan VA-avdelning och JR (förebyggandeavdelningen) krävs i samtliga fall där förändringar kommer att ske.

Konventionellt system	
Områdestyp	Rekommenderat flöde och avstånd
Villor Radhus Kedjehus Flerfamiljshus lägre än 4 våningar Fritidshus	Flöde 600 l/min. (10 l/s) Max. 200 m. från byggnaden
Byggnader över 3 våningar Koncentrerad centrum- eller bostadsbebyggelse Hotell Skolor Förskolor Vårdanläggningar	Flöde 1200 l/min. (20 l/s) Max 200 m. från byggnaden
Industriområden, enstaka industrianläggningar eller andra från brandsynpunkt jämförbara områden.	
<ul style="list-style-type: none"> Låg brandbelastning, d.v.s. brandsäkra byggnader utan upplag av brännbart material. 	Flöde 600 l/min (10 l/s)
<ul style="list-style-type: none"> Normal brandbelastning, d.v.s. brandsäkra byggnader utan större upplag av brännbart material. 	Flöde 1200 l/min. (20 l/s) Max 200 m. från byggnaden
<ul style="list-style-type: none"> Hög brandbelastning, ex. snickerifabriker, brädgårdar o dyl. 	Flöde 2400 l/min. (40 l/s) Brandposten placeras strategiskt så att den är lättåtkomlig, normalt inte längre än 50 m. från anslutningspunkten.
<ul style="list-style-type: none"> Exceptionell brandbelastning, ex. oljehanteringsanläggningar o dyl. 	Flöde >2400 l/min. (40 l/s) Brandposten placeras strategiskt så att den är lättåtkomlig, normalt inte längre än 50 m. från anslutningspunkten.

Alternativsystem	
Områdestyp	Rekommenderat flöde (l/min) och avstånd
Villor Radhus Kedjehus Flerfamiljshus lägre än 4 våningar Fritidshus	Brandpost eller hämtningsställe * Avstånd från byggnad: < 1 km. flöde 900 l/min. (15 l/s) 1-5 km. flöde 1200 l/min. (20 l/s) Strategisk placering, exempelvis vid infart till område, eller där tankfordon med enkelhet kan vända.
Byggnader över 3 våningar Koncentrerad centrum- eller bostadsbebyggelse Hotell Skolor Förskolor Vårdanläggningar	Brandpost eller hämtningsställe* Max 1 km. från byggnaden. Flöde 1200 l/min. (20 l/s) Strategisk placering, exempelvis vid infart till område, eller där tankfordon med enkelhet kan vända.
Industriområden, enstaka industrianläggningar eller andra från brandsynpunkt jämförbara områden.	Strategisk placering, exempelvis vid infart till område, eller där tankfordon med enkelhet kan vända.
<ul style="list-style-type: none"> Låg brandbelastning, d.v.s. brandsäkra byggnader utan upplag av brännbart material. 	Brandpost eller hämtningsställe * Avstånd från byggnad: < 1 km. flöde 900 l/min. (15 l/s) 1-5 km. flöde 1200 l/min.
<ul style="list-style-type: none"> Normal brandbelastning, d.v.s. brandsäkra byggnader utan större upplag av brännbart material. 	Brandpost eller hämtningsställe* Avstånd från byggnad: < 1 km. flöde 900 l/min. (15 l/s) 1-5 km. flöde 1200 l/min. (20 l/s)
<ul style="list-style-type: none"> Hög brandbelastning, ex. snickerifabriker, brädgårdar o dyl. 	Brandpost eller hämtningsställe* med stationär pump**. Flöde 2400 l/min. (40 l/s) Brandposten placeras strategiskt så att den är lättåtkomlig, normalt inte längre än 50 m. från angöringspunkten.
<ul style="list-style-type: none"> Exeptionell brandbelastning, ex. oljehanteringsanläggningar o dyl. 	Brandpost eller hämtningsställe* med stationär pump**. Flöde > 2400 l/min. (40 l/s) Brandposten placeras strategiskt så att den är lättåtkomlig, normalt inte längre än 50 m. från angöringspunkten.

*hämtningsställe:

- Under en period av 75 minuter ska hämtningsstället kunna leverera minst 45 m³ vatten.
- Om branddammen inte ska vara försedd med stationär pump ska det finnas en manlucka med en minsta öppningsarea på 70 x 70 cm. för att räddningstjänsten ska kunna angöra egen pump.

**stationär pump:

- Tappställen där pumpanläggning behövs för att säkra vattenleveransen.

Räddningstjänsten Jämtland

063-14 80 00

Info@rtjamtland.se

www.rtjamtland.se

Besöksadress: Fyrvallavägen 4, Östersund

Postadress: Box 71, 831 21 Östersund